

BOLU KENT MÜZESİ

ÇELE

Muhsin KARAMANOĞLU

•
Ali AKSUNGUR

•
Halim YAĞCIOĞLU

•
Erkan TÜZÜN

•
Yücel ÖZKAYA

•
Egemen BERKÖZ

•
Mehmet YAMAN

•
Ayhan Sabit TÜZÜN

•
Muttalip CANBAZOĞLU

I

www.bolukentmuzesi.com

BOLU KENT MÜZESİ

ÇELE

BOLU KÜLTÜR VE
YARDIMLAŞMA DER-
NEĞİNİN AYLIK YAYIN
ORGANI

Mart 1963

Yıl : 1 Sayı : 1

Idare yeri :
27 Mayıs Cad. No. 31
BOLU

Para gönderme ve ha-
berleşme adresi :

ÇELE DERGİSİ

P. K. 4
BOLU

İmtiyaz sahibi
Bolu Kültür ve Yardım-
laşma Derneği adına
Muhsin Karamanoğlu

Idare Müdürü
Erkan Tüzün

Sorumlu Müdür
Yücel Özkaya

Sayısı 100 kuruş

Yıllığı 12 Lira

Gönderilen yazılar geri
verilmez.

Basıldığı yer :
İl Basımevi - BOLU

Kapak baskısı :
San Matbaası - ANKARA

ÇIKARKEN

Muhsin Karamanoğlu

Derneğimizin Genç ve Enerjik üyeleri bir dergi çıkarılmasını teklif ettikleri zaman bu işi başarabilmenin güçlüğü, Fikir, Kültür ve Sosyal hizmetler amacını güden siyaset dışı bir dergiyi yaşatabilmenin önemi beni çok düşündürdü. Bu düşünüş Bolumuzda daha evvel çıkarılmış dergi ve mecmuaların tetkikine sevketti.

Cumhuriyetimizin ilk yıllarından
itibaren

- 1 - Emekli Yüzbaşı merhum Refik Üstok'un — Gamlı Feryadı
- 2 - Bolu Orta Okul Öğretmenlerinin — Millî Gaye
- 3 - Bolu Orta Okul Öğretmenlerinin — Kardeş
- 4 - Merkez İlkokul öğretmenlerinin — Yeni yol (1)
- 5 - Bolu Muallimler Birliğinin — Altun Yaprak
- 6 - Bolu Muallimler Birliğinin — Çığır
- 7 - Merhum Şadi Varlık'ın — Duygular
- 8 - Merhum Şadi Varlık'ın — Büyüksu
- 9 - Bolu Halk Evinin 1944 — Abant
- 10 - Lise Öğrencilerinin 1954 — İmece
- 11 - Birkaç müteşebbisin 1954 — Dayuş

Dergi ve mecmualarını çıkarttıklarını tesbit ettim. (*)

(1) Yeniyol bilahare İstanbul'da Tahsin Demiray tarafından Türkiyenin yegane çocuk dergisi olarak senelerce neşredildi.

(*) Dergilerin tetkikinde aziz dostum Vahap Tunçerin yakın ilgisinden faydalandım. Dergimiz için de yardımlarını bekliyoruz.

Devamı Sa. 13 de

BOLU KENT MÜZESİ

2

ÇELE

Niçin Çele ?

Dergiyi çıkarmağa karar verdikten sonra ismi hakkında uzun uzun düşündük. Mahalli olmasını istiyorduk. Abant, Yayla, Büyüksu ve Köroğlu vardı ilk akla gelen isimler arasında. Fakat bunlar da kullanılmışlardı daha evvel.

Tabiatın güzelliklerini kıskanmadığı Bolu'dan yeni, yepyeni bir isim olmalıydı. Çele geldi aklımıza. Yaz, kış beyaz şapkasını başından eksik etmeyen buz gibi suları, yağız delikanlıları olan Çele. Benimsedik bu ismi. Çele olacaktı Dergimizin adı.

Çele bundan böyle bizim sembolümüz, ülkümüzdü. Hepimiz de onun kadar yüce onun kadar başdik, yılların aşındıramadığı bir isim olarak kalmayı arzuluyan bir gençlik...

Bu sayımızda Çele'yi az da olsa tanıtabilecek bir yazımızı koyuyoruz. Sırası geldikçe Çele konusuna yine değineceğiz.

ÇELE

Çele hakkında bir kaç söz

Ali Aksungur

Bolu'da birkaç köyün ortaklaşa bulunduğu bölgelerin mahalli isimleri vardır. Bunlar da: Çele, Tekke, Yaka, Üst yaka, Altyaka, Sazak, Suboyu, Gökçesu ve Dörtdivan gibi. Çele ismi de bu civardaki yüksek tepeden gelmektedir.

Çele tepesi 1954 metre yüksekliktedir ve Bolu'nun Köroğludan sonra ikinci yüksek tepesidir. Bolu ve Zonguldak dolaylarında bir araştırma yapan mühürhassıs E. Novak esas dağ olarak Çele'yi değil, içinde büyük bir mağara bulunan ve Çele tepesine 1,5 Km. uzaklıktaki, kalker yapılı Ayıkaya tepesini saymaktadır.

Bu noktadan Bolu'nun 1/2500 ölçekli haritasının alınmasında istifade edilmiştir. Havanın açık olduğu zamanlarda ve

güneş doğmadan Karadeniz sahillerini görmek mümkündür. Yükseklik ve görüşünden yararlanarak Orman İşletmelerince yangın kuleleri konmuştur. Mengen, Dirgine, Bolu, Aladağ, Yığılca ve Gerede Orman İşletmelerine ait ormanlar bu noktadan görülmektedir. Aynı zamanda Bolu ve Dirgine Orman İşletmelerinin de sınır noktasıdır.

Tepenin yamaçlarından Ereğli ve Yedigöller mesire yerine giden yol geçmektedir. Çele doruğuna da bu yoldan gidilebilir. Fakat 1500 m. yükseklikten sonra güzergâh tesbit edildiği halde şimdilik yol yoktur. Kuzey tarafında kar Ağustos ayına kadar durur. Kayak sporları yapmağa elverişlidir. Av hayvanları boldur.

Devamı Sa. 13 de

www.bolukentmuzesi.com

BOLU KENT MÜZESİ

ÇELE

3

Fillerce Susmak

Gecenin ortasında bir güldürüydü
Fillerdi gitgide irileşen
Apaktı, uykuydu güneş saati
Alanlar, alanlar dolusu üşümek

*
*
*

Şenliğıydi göklerin bu duygu karmaşası
Yüzler bir başka gün batar batmaz
Alanlar alanlar olmağa doğru
Dolup gözlere gelir sevişmek

*
*
*

Onlardı ayaklanan geceye karşı
Onlardı her sokakta binlerce susan
Koskoca bir fildi üşümek

BOLU

Egemen Berköz

www.bolukentmuzesi.com

BOLU KENT MÜZESİ

4

ÇELE

Şiir üstüne denemeler:

ŞİİR NEDİR, NE DEĞİLDİR?

Halim Yağcıoğlu

(Yatakta uzun zaman sağa, sola döndükten, düşler peşinde koştuktan sonra dalıp gitmişim. Uzun, çıplak kavakların kış rüzgârında çıkardıkları uğultu, (1.55) ekspiresinin getirdiği yeni yolcuların gürültüleriyle uyanınca odamın zifiri karanlığını mavi gece lâmbamı yakarak aydınlattım. Yatağımın tam karşısındaki koltukta, baktım, can dostum

(ŞİİR) oturmuş mahmur gözlerle beni süzüyor. Belliki bir şeyler söyleyecek... Ona hemen ispirto ocağımı yakarak sevdiği acı bir fincan kahveyle, rengine bayıldığı limon likörünü gümüş bir tepsinin içinde uzattım. Hiç konuşmıyordu. Gözleri Sivash Ustanın elinden çıkmış gümüş tepsinin çiçeklerindeydi. Geniş tiryaki fincanını iki, üç defa yudumladıktan sonra...)

ŞİİR

— Uzun zamandır sizinle aklıma takılan bir konuyu tartışmak istiyordum, dedi. Siz şiiri biliyorum gerçekten seviyorsunuz. Şiir, sizi yaşamaya bağlayan aydınlık bir amaç değil mi? (Kristal likör kadehini etajerin üstüne bıraktıktan sonra bir an sessiz kaldı.)

— Ama güçlüğüne inanmakla çok iyi ediyorsunuz, dedi Şiir düşüncenin, ruhun aydınlığıdır...

BEN

— Güçlüğü de buradan geliyor zaten, diye karşılık verdim. Şiir nedir, ne değildir? İşte bütün aklımı kurcalayan bu.

ŞİİR

— Demek daha beni anıyamadınız?

BEN

— Bütün uğraşım bu. Şiir nedir, ne değildir? Yanıtı öyle çok ki bu kavramın kişiye göre, beğeniye göre, çağa göre, yeni kuşaklara göre, modaya göre değişiyor..

(Şiir benim bu sözlerim karşısında çingiraklı bir kahkaha koyverdi.)

ŞİİR

— Tüm kulaktan dolma sözler bunlar... İncir çekirdeğini doldurmayan sözler.. Ne demek o öyle... Şiir hiç bir zaman değişmez. Bütün çağlarda şiir, şiirdir. Şiirin değiştiğini söyleyenler ancak şiirden anlamıyanlar, boş düşlerle kendilerini avutanlardır.

www.bolukentmuzesi.com

BOLU KENT MÜZESİ

ÇELE

5

BEN

— Yani Yunus Emrenin, Fuzûlinin şiiriyle Cahit Külebinin, Hasan Şimşek'in şiiri hep aynı mıdır?

ŞİİR

— Şiirse evet. Sadece duygulanış, deyiş düzeni, kelimeler arasındaki ritim değişir. Gerekirse tabii konu da... Ama bunu anlamak güç iştir işte. Telden geçen ceryan ne ise, diziler kompozisyonundan geçen şiir de odur. Telden ceryanın geçtiğini ampul yanınca anlarız. Kompozisyonun içinde şiir olduğunu da tarifsiz bir duyguyla ürperdiğimiz, dolduğumuz zaman.

BEN

— Bir az karanlık geldi bana..

ŞİİR

— Tuhaf, halbuki açıklamam çok sade. (Kahve fincanını dudaklarına götürerek bir yudum daha aldıktan sonra) niye bu kahve acı?

BEN

— Siz acı seversiniz de...

ŞİİR

(Şekerlikten bir kesme şeker alarak fincanının içine attı. Karıştırdı.)

— Demin acı olan kahve şimdi tatlı oldu...

BEN

— Evet ne var bunda?

ŞİİR

— Çok, ama pek çok şey. Şekeri biraz evvel görüyordunuz. Şimdi, gene deminki açıklıkla görebiliyor musunuz?

BEN

— Hayır, çünkü kahvenin içinde eridi.

ŞİİR

— Tamam. İşte söyletmek istediğim buydu. Şeker nasıl kahvenin içinde eridiyse, görünmüyor, sadece tadı duyuluyorsa şiir de dizi veya kompozisyonun içinde o durumdadır. Telden geçen ceryan gibi. Tabii kolay iş değil bu.. Her aklımıza geleni yazmakla şiir söylemiş olmayız.

Devamı Şe. 15 de

www.bolukentmuzesi.com

BOLU KENT MÜZESİ

6

ÇELE

Desen :
Osman Oral

CEYLÂNA

Ceylân, gezme seni görürler!
Avlayıp yavrundan ayırırlar..
Bu dağın avcısı zâlimd'r, zâlim!
Seni de perişan ederler.

Ey garip ceylânım yanar mı için?
Dinlemezsin sözümü bilmem niçin..
Ben canımı kurban ederim.
Garip ve Mahsunlar için.

Ah ceylânım, bir bilsen hâlimi!
Gurbetler büktü benim belimi.
Ufacıktı büyüdü, serpildi,
Kopardı zâlimler bir tek gülümü.

Muttalıp Canbazoğlu

www.bolukentmuzesi.com

Boludan Yetişenler

Mehmet Yaman

Bu konu, Bolu hakkında yazılması düşünülen dört eserden birisidir. :

- 1 — Bugünkü Bolu (Bolu'nun coğrafyası)
- 2 — Dünkü Bolu (Bolu'nun tarihi)
- 3 — Yarınki Bolu (Gelişen Bolu)
- 4 — Bolu'dan Yetişenler (Bolu Değerleri)

«Bolu'dan Yetişenler» çalışması Bolu'nun mühim bir yönüne ışık tutacaktır. Bu güne kadar derlenen bi-

yografik bilgiler hemşehrilerimizin derin hâtıralarını canlandıracaktır. Bu itibarla, büyük bir ilgi göreceğini umuyoruz.

Aşağıdaki plân dahilinde, yardımlar beklemekteyiz.

«Bolu'dan Yetişenler» konusuna sütunlarında yer veren ÇELE dergisine teşekkür eder, Bolu'nun Tarihi'ni yazan değerli hemşehrimiz Tarih Öğretmeni Zekâyi Konrapa'yı takdim ederiz.

Boludan yetişenler : 1

Zekâi Konrapa

Hayatı :

Zekâyi Konrapa Bolu'nun iftihar edeceği değerli bir evlâdır. Hayatı ile ilgili bilgiyi hiç değiştirmeden kendi hazırladıkları şekilde aynen yazıyoruz.

Zekâyi Konrapa 1888 yılında Bolu-Akmescit mahallesi, Ergun Sokakta 29 numaralı evde dünyaya gelmiştir.

1899 da Bolu İmaret İptidaisi'ne, 1905 de 6 senelik Bolu İdadisi'ne devam ederek pekiyi derece ile diploma almıştır.

İstanbul Mercan İdadisi, Darülmualimin Rüştüyesi ve nihayet 1911 de Darümuallimini-Âliye Edebiyat Şubesi'nden yine pekiyi derece ile mezun olmuştur.

Vazife hayatı :

30 Ekim 1911 de Çankırı İdadisi'nde Tarih ve Coğrafya Öğretmeni olarak meslek hayatına başlamıştır.

Sırası ile :

- 1 — Şam İdadisi ve Sultanisi Öğretmenliği,
- 2 — Bolu Sultanisi'nde Tarih - Coğrafya Öğretmenliği,
- 3 — Düzce Ortaokulu Müdürlüğü,
- 4 — Yalvaç Ortaokulu Müdürlüğü,
- 5 — Denizli Vilâyeti Millî Eğitim Müdürlüğü,
- 6 — Uşak Ortaokulu Müdürlüğü,
- 7 — Konya Lisesi Tarih Öğretmenliği,
- 8 — İstanbul Kadıköy Ortaokulu Tarih Öğretmenliği,
- 9 — İstanbul Erkek Öğretmen Okulu Tarih Öğretmenliği,
- 10 — İstanbul Kız Öğretmen Okulu Tarih Öğretmenliği,
- 11 — İstanbul Beyoğlu Erkek Lisesi Tarih Öğretmenliği,
- 12 — Halen, İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Öğretim üyesidir.

Devamı Sa, 16 da

BOLU KENT MÜZESİ

Sayın Valimiz Fahri Cıvgın Makamında

Sayın Valimiz Fahri Cıvgınla bir konuşma

Konuşan : Erkan Tüzün

Dergimizin çıkışında her türlü yardımlarını esirgemiyen Sayın Valimiz Fahri Cıvgın'la Bolu'nun dert ve dâvâları üzerine bir konuşma yapmağı uygun bulduk ve kendisini makamında ziyaret ederek aşağıdaki birkaç soruyu dergimiz adına sorduk.

S — Bolu'da İlköğretim davası ne dereceye kadar halledilmiştir?

C — Bolu deyince -dışardan- bir Okul şehri, bir kültür müesseseleri şehri akla gelmekle beraber İl çapında düşünülünce, ya da tetkik edilince görülür ki, Bolu, İl olarak İlköğretim dâvasını, çözmüş durumda değildir.

Şehir ve kasaba merkezlerimiz, bu dâvayı % 93 hallettiği halde, sekizyüze yakın köyümüzün % 40 ında Okul ve Öğretmen, maalesef yoktur. Bununla beraber Okul yapım işi bir plâna bağ-

lanmıştır. Her yıl yapılması gereken Okulların mutlaka yapılmasına çalışılmaktadır. Üç yıldanberi Bolu İlinde 140 adet köy ve şehir Okulu yapılmıştır. 1963 yılı içinde de (4) şehir ve 55 köy okulu yapılması plâna alınmıştır.

Okullarda âzami randman almak için çalışılmaktadır.

S — İki Öğretmen Okulunun bulunduğu Bolu'da bir Eğitim Enstitüsü açılmaz mı ?

C — Her derecede Okul açmak için önce yeteri kadar yeterli Öğretmen bulmak gerekir.

Öğretim kadrosu temin edilebildiği takdirde, orta dereceli okulların ve çeşitli Eğitim Kurumlarının bol olduğu ve Ankara - İstanbul asfaltı üzerinde ve her iki büyük şehre bitişik denilebilecek derecede yakın, turistik bakım-

BOLU KENT MÜZESİ

ÇELE

dan da çok önem taşıyan güzel Bolu' - muzda bir Eğitim Enstitüsüne çok ihtiyac vardır.

S — Boluda Orman Koleji açılacağı yolunda bazı söylentiler var. Bu ne dereceye kadar doğrudur.

C — Bolu'da bir Orman Koleji açılması Bolunun tabiatına çok uygun düşer.

Yeşil Bolu'ya bundan daha çok yakışacak bir okul düşünülebilir mi?

Ormanlılar Cemiyeti bu güzel ve yerinde teşebbüsü tahakkuk ettirmeğe çalışmaktadırlar.

İlimizde açılacak Orman Koleji Bolu Kültür hayatını daha canlandıracaktır.

Ormanlıların candan bir tutumla ele aldıkları bu konuyu hakikat yapacaklarına inanıyorum.

S — Erkek İlköğretmen ve Erkek Sanat Enstitüsünün bina durumları elverişsizdir. Bunun halli için ne düşünülmektedir.

C — Erkek Öğretmen Okulu ve Erkek Sanat Enstitüsünün durumlarının, bina bakımından, memnuniyet verici olmadığı doğrudur. Ancak Erkek İlköğretmen Okulu için yeni Okul binaları sitesi yapımı işine girilmiş ve projeleri hazırlanmış ve toprağın çürüklüğü dolayısıyla projelerin tasdiki işi, bu yıl harcanmak üzere 800 bin lira gelmiş olmasına rağmen gecikmiş ve inşaat başlanamamıştır.

1963 yılı inşaat mevsiminde bu okulun yeni binaları, Ankara - İstanbul asfaltının üst kısmında eski tel çivi fabrikasının doğusunda 45.000 M2 lik saha üzerinde inşa edilecektir. Bu suretle Erkek İlköğretmen Okulu modern bir okul sitesine kavuşacaktır.

Erkek Sanat Enstitüsü de çok sıkı durumdadır. Onun da Mudurnu yolu kuzeyinde arsası mevcuttur. 1963 yılı içinde onun da yeni binalarının ya-

pılacağı öğrenilmiştir. Bu suretle her iki müessese, içinde buldukları sıkı durumdan kurtulmuş olacaklardır,

S — Erkek Sanat Enstitüsünde ancak üç şube vardır. Bunlar kâfi değil sanıyorum. Diğer şubelerin açılması hususunda bir çalışma var mıdır?

C — Erkek Sanat Enstitüsünde mevcut üç sanat şubesi ihtiyaca kâfi gelmemektedir.

Bunlara elektrikçilik ve motörcülük şubelerinin eklenmesi için Okul Koruma Derneği ile Vilâyetin teşebbüsleri vardır. Fakat henüz müsbet bir netice alınmış durum yoktur. Çalışmaya devam edilecektir.

S — Bolu ve çevresinde yapılması düşünülen turistik tesisler hakkında bilgi verebilir misiniz?

C — Büyük kaplıca civarına başlanılmış olan Otel, soyunma yeri, hususi banyolar ve gazino inşaatlarının ikmali ile kalorifer, sıcak su, santrifüj ve depo inşaatları ihale edilecektir.

Küçük kaplıca yanına yeniden 15 adet hususi banyonun ihalesi yapılacak, mevcut umumi kısmın onarımı temin edilecektir.

Kaplıcaların tel içine alınan hududu dahilinde ağaçlandırma ve park durumunun temini maksadile bir bahçıvan kadrosu konulmuştur.

Turizm Bankasınca başlanılıp yarım kalan Otel Termal inşaat sahası bu yıl tahliye ettirilebilirse mevcut temellere soğuk su yüzme havuzu yaptırılıp halkın plâj ihtiyacını karşılayacak tesisler inşa ettirilecektir.

Abantta 100 yataklı betonarme halk tipi bir otelin inşaatı için projelerin tanzimine başlatılmıştır. Keşif ve projelerin tasdiki temin edildiği takdirde inşaat bu yıl ihale edilecektir. Bu bina kalorifer tesisatını da havi olacağından kışın donan göl üzerinde buz patenti

Devamı Sayı 14 de

BOLUDA İÇ İSYANLAR (1595 - 1850)

ve

Ayanlar ile Hükûmet arasındaki ilgi hakkında bazı düşünceler

Yazan : Asistan Yücel Özkaya

Bolu Özellikle, Anadolu'nun diğer bölgelerine göre Osmanlı İmparatorluğuna bağlılığı çok fazla olan bir yer olarak görülür. Arşiv belgelerine göre Padişahlar gerek asker isteme ve gerekse hububat temini için en çok Bolu'dan faydalanmıştır. Nitekim Anadolu'daki merkez bütünlüğünü en az bozan yer Boludur. Osmanlı İmparatorluğunda her türlü yeniliği destekleyen, her zaman Padişahın yardımına koşan bir bölge olan Bolu'nun bu özelliğini, İstanbul'a çok yakın olması ve Padişaha bağlı kişilerin buraya Bey, Vali, Voyvoda, Mutasarrıf, Mütesellim, Âyân olarak atanmaları ile ilgili olarak yorumlayabiliriz.

Sefer sıralarında er, hububat temini, yeni ordunun kurulması sıralarında (III. Selim devri) ilk kışlaların Bolu'da kurulmasına başlanması bu bağlılığı gösteren olaylardır.

Prof. Dr. Mustafa Akdağ'ın « Celâli Fetreti » adlı ayrı basım olarak çıkmış bulunan eserde belirtildiği üzere, Avusturya - İran savaşlarının uzaması, Osmanlı memurlarının halkı soyması, Anadolu İdare yönetimini alt üst etmiş, bunun sonucunu da aç sefil kalan halk, kendilerini koruyabileceklerini umdukları kişilerin önderliğinde toplu olarak eşkiyalığa başlamışlardır. Bunlar kendi halinde olan köy ve kasabaları basıp Devlet yönetimini bozuyorlardı.

Bolu'da da bu eşkiya hareketlerin-

de, Köroğlu'yu önder olarak görüyoruz. Vesikalarda ve Tarih kaynaklarında eşkiya olarak adlandırılan Köroğlu, aslında haksızlıklara karşı ayaklanmış, çevresindeki kişilerle halkı ezen Bolu Beyine karşı kafa tutup, savaşlar yaptığından, halkça sevilip, hakkında destanlar düzülmüş bir kişidir. Köroğlu asıl adı Ruşen veya Ruşen Ali, Sırp savaşında Padişaha çok fayda sağlaması ile isim yapmış, sonra Bolu Beyine karşı ayaklanmış bir kişi olarak tanınmış. Halkın koruyucusu Vali, Sancak Beyi, Yeniçeri, Bezirgânların düşmanı olarak sevilir.

Köroğlunun soyu, Trabzon taraflarında bulunan « Murat Hanlılardan » gelir. 16. ve 17. asrın İlk yarılarında Gerede civarında Bolu Beyine isyan eden Köroğlunun ayaklanması kısa bir süre sonra bastırılmıştı. Köroğlu konusuna ilerde gene değineceğim.

17. asrın ortalarından, 19. asrın başlarına kadar Bolu'da bir isyan olmamıştır. Yalnız bu zamana kadar olan devirde, haksız olarak halkı soyan memurlar, Padişaha karşı baş kaldıran tek, tük kişiler hemen yakalanıp, başka yere sürgüne gönderilmiştir. Bolu'ya sürgün olarak gelen kişilerin sayısı da epey fazladır.

19. asrın başlarında Bolu'da âyânlık kurumu kurulduktan bir süre sonra âyânların kendi aralarında yaptıkları savaşları görüyoruz.

BOLU KENT MÜZESİ

Bolu İli âyânlarının ilki, Bolu Has Voyvodası olan Hacı Ahmet oğlu İbrahim ağa bir deniz savaşında gösterdiği başarı ile yükselmeye başlar. Vezir Tayyar Paşanın mektubu ile ilkin silâhşor, sonra Hamamlı adlı kendi köyünün yönetimini ve daha sonraları Viranşehir Voyvodası ve Kapucubaşı unvanını alıyor. Gösterdiği başarılar sonunda da Bolu Voyvodası ve halkın isteği ile âyân seçiliyor.

Bolu Voyvodası Hacı Ahmet oğlu Seyit İbrahim ağa Padişahın çok sevdiği (III. Selim) kişiler arasındadır. İmparatorluğun her müşkülünde Seyit İbrahim ağadan yardım istemiştir. Seyit ağa gerek isyan eden eşkiya Bıyıklıoğlunun isyanının bastırılmasında ve gerekse Üskübü-Akçaşehir âyânları arasında çıkan savaşı tatlıya bağlaması, Nizam-ı Cedite yardımı, Amasra'da esir aldığı üç Rus gemisini Padişaha göndermesi, Sened-i ittifaka katılması yönünden bağlılığını belli etmiştir.

1806 senesinde Hamamlı, Gökçesi, Yığılca, Diverik, Gölpazarı, Hisarönü, Tefeni, Birgene, Sazan, Yenice, Çarşamba, Mengen, Akçaşehir, Alaplı, U-lus, Benderek, Amasya, Bolu, Viranşehir'i elinde tutan İbrahim ağa, sened-i ittifaka katılması olayının sonucunda, Alemdarın yanında kalmıştır.

Devrinde Bolu bölgesine bağlı Üskübü kazası âyânı Topçuzade Mehmet ile Akçaşehir kazası âyânı Osman arasındaki savaşı, Padişahın isteği üzerine her iki âyânı barıştıp, halkı hoşnut ederek yatıştırmakla başarır.

III. Selim «Dergâh-ı muallam kapıcıbaşılarından Bolu Has Voyvodası Ahmet dar-ı mecduhuya ve Çankırı kadısına hükmü» [1] başlıklı hatt-ı hümayunda (sene 1218). Akçaşehir kazasına

âyânlık isteyen Osman ve kardaşı Hacı Mustafanın Hendek ve Eğridere'de zorbalık yapıp, fazla para aldığı, Gere de kısımlarında ise Bıyıklıoğlunun halktan fazla para aldığı ortadan kaldırılması gerektiği bildirilir. İbrahim ağa bnuu derhal yerine getirir.

Gene âyânlar arası bir savaş olan Tayyar Paşa Çapanoğlu Süleyman arasındaki savaşta Tayyar Paşanın kendisine yazdığı mektubu [2] Süleyman Beye verip, Padişahın isteği üzerine Tayyar Paşaya karşı savaşır. Bu savaşta Tayyar Paşa yenilir.

Daha sonra Padişahın Gere de kazasında âyân seçiminde istedikleri kişiyi seçmeleri konusunda, halka kolaylık göstermesini bildirmesi üzerine, Gere de halkına istedikleri kişiyi âyân seçmelerinde fayda sağlar.

Padişahın gönderdiği bir hükme göre de Şahabettin kazası âyânı Hacı Bakı oğlu ve amcazadesi Süleyman Furucak, Babalı, Küçüklü, Fındıcıyan, Gökçeler, Akbaş adlı köylerden fazla para topladıkları için, bunların Bolu ve Viranşehir mutasarrıfı Vezir Esseyid Lütfi Paşa ve Bolu ileri gelenlerince cezalandırılıp, hiç kimsenin haksız, defter tutmadan işlem yapmasının önlenmesi bildirilir. [3] - Cemazievvel 1230 (1815)

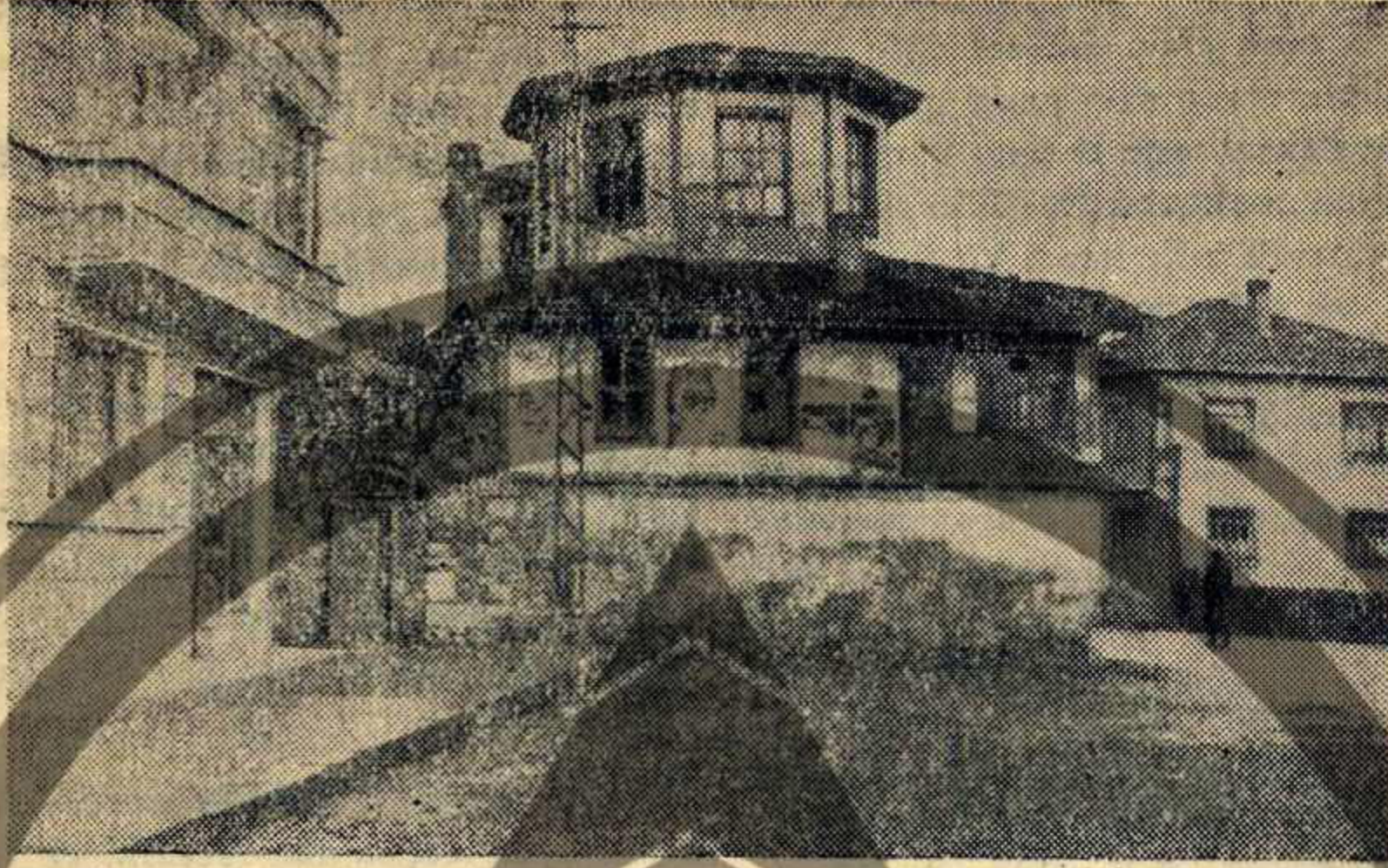
Görülüyorki, Boluda 18. asırda da ufak, tefek isyanlar olmuştur. Fakat bunlar hükümete büyük etki yapamamış, çabucak bastırılmış olan isyanlardır.

[1] İstanbul Başvekâlet arşivi : Dahiliye defteri. Cevdet tasnifi Sıra No. 2395

[2] İstanbul Başvekâlet arşivi : Hat-ı Humayun defteri No. 4046-B

[3] İstanbul Başvekâlet arşivi : Dahiliye defteri Cevdet tasnifi sıra No. 7749 19 Ha 1230. 3 Hüküm

BOLU KENT MÜZESİ

Tarihi Eser ?

Bu Viranelik yıkılsın artık

Ayhan Sabit Tüzün

Kelimeler dizisini oya gibi ören yazar değilim. Fakat halkımızın içlendiği bir konuyu işlemeğe çalışacağım. Birinci plânda çirkin resmini gördüğünüz bina ne yazacağıma kime dokunacağıma herhalde bir nebze anlatmıştır.

Tarihi eser diye bu viraneliğe sarılanlara hayret ediyorum. Belki bizim tarihi eser anlayışımız kıttır ama, Çakmakları Ahmet Ustanın yaptığı bu Tabaklar Hamamının soyunma kısmında ben tarihi bir kıymet ve sanat göremiyorum. Boluluların hemen hemen hiçbiri de göremiyor olmalı. Görselerdi, geçen ay bir yangın tehlikesi geçirdiğinde itfaiyeye kızmazlardı. Tabii ki kızmakta haklı idiler. Ne olurdu itfaiye biraz geç kalsaydı da yolun ortasına Bolu Belediyesi gibi kurulmuş viranelik yerle bir olsaydı. Bu yangın başlangıcı muhakkak düşüncesizce bir kassitti. Sonu düşünülmeden yapılan bir

işti. Bununla beraber bu olay ilgilileri uyandırmalı artık. İstenmiyen adamlar gibi, istenmiyen bina oldu Tabaklar Hamamı. Kahvelerde konuşuluyor, gazetelerde yazılıyor, yıktırmayana kızılıyor, hatta fena bile söyleniyor. Yıkılması için ne bekleniyor diyorlar.

Milyonlarca lira sarf edildi, istimlâk yapıldı, yol genişletildi. Sonra ne oldu, biliyormusunuz, gören köy kılavuz istemez, nazarlık gibi ve halkımızla alay edencesine bu viranelik orada kaldı. Kulağımıza geldiğine göre bu bina bir inatla yıkılmıyormuş ?

Bize nakledilen şöyle : Binanın tarihi bir kıymet taşıyan durumu olmadığı Bolu İdari Amirlerinin önderliği ile teşkil olunan heyetçe tesbit edilerek Ankaraya bildirilmiş. Buna, Ankaradaki, Eski Anıtları Koruma Heyeti midir neyse işte o Yüksek Heyet darılmış. Biz burada Yüksek Heyet durur-

www.bolukentmuzesi.com

BOLU KENT MÜZESİ

ken nasıl oluyor da Boluda bu işin ehli olmıyan üç beş kişi karar veriyorlar diye. Onun için de inat edip binayı yıktırmazlarmış.

Biz de şöyle diyoruz : Siz deyin yarı aydın, başkası desin yarı karanlık Bolu sakinleri olarak, bu binanın tarihi kıymetini takdir edemiyoruz, eğer hakikaten tarihi bir şeyse, o zaman bu bina kaldırılın biz darılmayız, bu Yüksek Heyetin münasip göreceği bir yerine kurulsun. Ama şunu da söyliyelim ki bina yıkıldıktan sonra iki kamyon bağdadi çita ve bir kamyon kumlu harçtan başka nakledilecek bir şey bulamayacaklardır.

Çele hakkında birkaç söz

2 inci sahifeden kalan

Bolu'nun alınmasında şehit düşen Çele adındaki kişinin mezarı tepenin tam ortasındadır. Mayıs ayında Çele köylüleri bu mezarı ziyaret ederler. Ağanak ve Kuzu ismi verilen pınarlar vardır. Bu pınarların suyu Kökezden daha iyidir. Boluya akıtabilme imkânı vardır.

Çevresindeki Doğu Karadere ormanlarında eski medeniyet izlerine rastlanır. Kapıkaya mevkiindeki kayada o zaman yapılan kapının menteşe kilitleri halen durmaktadır. Söylentilere göre Köroğlu bu kapıyı istediği zaman açar veya kaparmış. Kapının iki tarafı 500 m. derinliğinde uçurumlardır.

Tepenin eteklerinde Çele kelimesi ile ilgili köyler vardır. Bunlar Teteme Çele, Mesci Çele, Çele Vayışlar ve Çele Gölcük. Giyim kuşam, örf, âdet ve şive bakımından birbirlerine benzerler. Temiz ve asil insanlardır. Uysal ve bağlıdırlar. Meyvecilik ve Ormancılıkla geçinirler. İşlerinin iyi gitmediği zaman çileliyiz derler.

İmkân olduğunda Çele köylerinden ve tepesinden yeni mevzular bulunacak ve sizlere sunulacaktır. Hoşça kalınız.

Büyüklerimize, ihtisas sahiplerine ve hele memleketimiz için iyi hisler taşıyanlara hürmetimiz, onlara karşı kalbi sevgimiz vardır. Buna rağmen bu sevgi ve hürmetimiz bizi, körü körüne bir inat'a bu çirkin manzarayı seyret-tirmeğe mecbur bırakanlara kendi arzularımızı duyurmamıza engel teşkil edemez. Artık şu İlmî Yüksek Heyetimiz Tabaklar Hamamının yıkılmasında bir mahzur olmadığını bildirsede Boluluların arzusu yerine gelse. Sonra bu kararı bir kaba kuvvet verirse vebali kim yüklenir ? O zaman hem bu Yüksek Heyetin kredisi düşer hem de bir kaç düşüncesizin başı derde girer. Bizim temennimiz baharda inşaat ve yol işleri ve hele ana caddenin asfaltla kaplanmasına başlanmadan önce şu viranelik işi tathya bağlansın. Şayet yıkım için faydası olacaksa Boluluların 8-10 bininin imzalarını havi bir arzuhali ilgililere takdim edelim.

ÇIKARKEN

1 inci sahifeden kalan

Şahsi teşebbüse ait birkaç tanesi müstesna diğerlerinin ve bilhassa Bolu Halk Evinin çıkarttığı Abant Dergisi sayısız yazar ve hertürlü imkânlara sahip olmalarına rağmen maalesef 13 sayıdan ileri geçemediklerini görüyoruz. Bunun tek sebebi de ilgisizlik ve benimsememekte bulduk.

Bu durum endişemin yerinde olduğunu göstermekle beraber 30 kûsûr senedenberi yanyana beraber çalışdığım güzel Bolumuzun çalışkan gençliğinin sebat ve azmine, Derneğimizin ve Derneğimiz mensupları Bolu gençliğinin amacını tahakkuk ettirebilmesi için bir yazı organına mutlak ihtiyacının bulunması biz Çele Dergisi İdare ve Yazı Ailesini teşvik etti. Bu dergiyi çıkartmaya zorladı.

Asil Bolu Gençliği bu dergi senin dergin; yaşama gücünü senden alacaktır. Seni ve bütün genç elemanlarımızı göreve çağırıyoruz. Yaşatmanı istiyor ve bekliyoruz.

Sayın Valimiz Fahri Cıvınlı bir konuşma

9 uncu sayfadan kalan

ve civardaki tatlı meyillerde kayak yapmak isteyenlerin ihtiyaçlarına cevap verilebilecektir.

Yine Abantta geçen yıl yaptırılan altı adet hafta sonu dinlenme evlerine 12 ev daha ilâve edilecektir.

Akçakocada geçen yıl yapılan plâj evleri işletmesi bir müstecire ihale edilecek inşa halinde bulunan sahil gazino ve otelinin ikmalî temin edilecektir.

Akçakoca Belediyesinden mevcut tesislerin sağ ve solunda 15000 metre karelik arsa daha satın almak üzere anlaşmaya varılmış olup tesislerin inkişafı temin edilecektir.

Yeniçağada yaptırılan Göl gazinosunun göl kısmına bir yüzer gazino yaptırılarak hiç deniz görmemiş Orta Anadolu halkına İstanbula gitmezden önce bir deniz zevki verdirmek üzere tesisler ikmal edilecektir.

Bu turistik tesisler dışında başlanılmış ve ihale evrakı hazırlanmış diğer resmi binaların inşaatlarına da hız verilecektir.

Ne yapalım ki; maddî imkânlarımız gönlümüzün isteklerine tam karşılık verememektedir.

S — Ana cadde istimlâkten sonra Karayolları teşkilâtı tarafından asfaltla kaplanacak deniliyordu. Halbuki bugüne kadar böyle bir faaliyet göze çarpmadı. Sebebi nedir?

C — Belediye ile Karayolları arasında düzenlenen protokola göre Hürriyet Caddesinin asfaltlanması ancak bu yolun tamamının istimlâk işlemi bittikten ve böylece bu yol açıldıktan sonra yapılacaktır. Bundan sonraki vazife daha çok Belediyemize düşmektedir.

S — Bolunun imarı için bir adım atılmış bulunuyor. Fakat bu durumu gölgeliyen bazı hususlar var. Meselâ,

ana caddenin tam ortasına oturmuş ve hiçbir tarihi kıymeti olmıyan Tabaklar Hamamının yıktırılmayışında ısrar edilmesinin sebebi nedir?

C — Hürriyet Caddesinin ortasında bir ur gibi duran Tabaklar Hamamı, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından eski eser olarak kabul edilmektedir. Bu doğrudur. Fakat önündeki soyunma yeri eski eser değildir. Adı geçen kurul da bunu eski eser olarak kabul etmemektedir. Fakat, soyunma yeri olmadan bir hamamın kullanılmayacağını ve bir soyunma yerinin hamam kısmına çok uygun olarak aynı stilde yapıldığını ve hepsinin birden bir ahenk getirmiş olduğunu kabul etmekte ve hiç bir şekilde en basit değişikliğe yanaşmamakta ve soyunma yerinin aynen muhafazasında âdeta inat etmektedir. Çünkü, soyunma yeri yine aynı stilde, biraz geriye çekilerek çok güzel bir şekilde yeniden inşa edilebilir. Ve görmeden karar veren Kurul üyeleri de yine görmeden pek ala memnun kalabilirler.

Çünkü, koca bir kurulun kanaatine tek bir üye müessirdir. Ve onun izahatı ve tutumu kararda ısrarı gerektirmektedir. Bütün Boluluların kalbine saplanmış bir kama gibi onlara izdirap veren bu köhneliği bakımdan hakikaten eski soyunma yerinin bir gün hizaya geleceğine inanıyorum.

S — Kültür faaliyetleri olarak ne gibi tavsiyelerde bulunabilirsiniz?

C — Bolu, her türlü kültür faaliyetlerine müsait ve kültür şehri olmağa lâyık ve bu istikbale aday bir şehirdir.

Kalkınması ve şöhreti de ancak kültür bakımından olacaktır. Bu neticeyi kısa zamanda görmek mümkündür. Bu bakımdan da eksikliği çoktur.

BOLU KENT MÜZESİ

ŞİİR NEDİR, NE DEĞİLDİR?

5 inci sahifeden kalan

BEN

— Peki, nasıl tarif edelim şiiri....

ŞİİR

— Ah dostum hâlâ nerelerde geziyorsunuz. Şiirin belli başlı bir tarifi olamaz. Yer yüzünde ne kadar insan varsa o kadar da şiir tarifi vardır. Ama bunların içinden en uygunlarını seçer, kendimize örnek tutabiliriz. Örneğin (Ahmet Haşım) : (Şiir, düz yazı, nesir gibi anlaşılacak için değil, fakat duyulmak için ortaya gelmiş, musiki ile söz arasında, sözden ziyade musikiye yakın bir lisandır) der. Gene aynı şair, şiiri (Şiir bir hikâye değil, sessiz bir şarkıdır.) biçiminde anlatmaya çalışır. Unutmayın ki bunlar (Ahmet Haşım) in açısından tariflerdir.

BEN

— Fakat güzel tarifler.

ŞİİR

— (Yahya Kemal Beyatlı) ömrü boyunca (Stephane Mallarme) nin şu (Bir mısra kelimelerin yan yana dizilmesinden vücut bulur) sözüne sadık kalmış ve eski Yunana dönen : Andre Chenier, Leconte de Lisle, Jose Marie de Heredia) gibi (Neoklasik) bir anlayışla şiiri, ritmin lisan haline gelmesi, yani söyleyişin (Bir musiki cümlesi) olması şeklinde tarife çalışmıştır. Ama, unutmayın ki gene de şahsidir. Genel bir tarif olamaz. Sizin gibi benimle uğraşanlara yol gösterir.

BEN

— Sözlerinizden çok faydalandım. Şiir anlayışım bayağı bir düzene girdi. Ben bundan önce şiiri bir türlü anlayamazdım...

ŞİİR

— Şimdi anlıyor musunuz? Bakın aklıma gelmişken size başka bir örnek vereyim. Şiiri sizin kadar seven öğretmen bir dostum vardı... Şiir de yazardı halince... Ama, bir türlü tatmin olamazdı. Bir boşlukta gezer gibiydi. Şiiri durmaksızın arıyordu. İlkelerine akıl erdirmeğe çalışıyordu. Denemeleri de vardı. Bir gün (50) kişilik bir sınıfa koşma kompozisyonunu öğretmişti. Öğrencilerine (45) dakikalık bir süre içinde (Kabak) konusunu bu kompozisyon içinde yazmalarını söyledi. (50) genç kabağı kendi açılarından yazdılar. İşte onlardan biri : (KABAK - Kabağı sevenler, yer tabak tabak. Kabak ah civanım, şişmanım kabak, tatlısı, dolması zevkidir kabak, sebzeler içinde baş tacı kabak. -

www.bolukentmuzesi.com

BOLU KENT MÜZESİ

Taze kabak aldım içi sarıdır, pişirttim ben onu temiz, arıdır, onu yemek her insanın kârıdır, sebzeler içinde baş tacı kabak. — Yeter Raşit övme kabağı fazla, herkes yer onu nazla, niyazla, güler yüzümüze baharla, yazla, — Sebzeler içinde baş tacı kabak.) Başarılı bir öğrenci olan (Raşit Karadağ) kabak konusunu öğrendiği kompozisyon için de yazmakla acaba şiir yazmış (Söylemiş) sayılır mı? Hiç sanmam... Şiir belli bir düzeni uygulamak demek değildir ki bu çocuk şiir yazmış olsun..

BEN

— Peki ne diyelim buna?.. (Şiir bu safca sorum üzerine beni bir süzdü. Sonra koltuğa gömülerek gözlerini yumdu.. uzaklardan gelen bir sesle).

ŞİİR

— Ölçülü yazı bu, manzume sadece (dedi.) Şiirlen uzaktan yakından bir ilişiği yok. Şiir bambaşka şeydir dostum.. Şiir, Şiir çağlardır insanların peşinde ömür tükettikleri zorunlu sanat al beni kollarına ne olur...

BEN

— Siz onun kendi değil misiniz zaten?

ŞİİR

— Bu gecelik bu kadar yeter. Bir daha buluşmamızda Şiiri araştırırken Şiirde düzen (Biçim, kompozisyonu) gözden geçiririz. Şiir ancak araştırmalarımızın sonunda aydınlığa çıkabilmektedir. İstiyorum ki siz, şiirle uğraşan dostumun emekleri milyonlar gibi boşa gitmesin. (Ve şu örnekleri derinlerden gelen bir sesle okuyarak yanımdan uzaklaştı.)

ŞİİR

— (Su değil mevsimin havası akan - Duyduğun yaprağın, dalın sesidir - Suda yıldızların parıltısıdır - Bu karanlıkta ba'zı, ba'zı çakan... Saadet bir çimendir bastığın yerde biter - Yalnızlık gittiğin yoldan gelir.)

Boludan yetişenler

7 inci sahifeden kalan

Bütün meslek hayatı başarılar içinde geçen öğretmen Zekâyi Konrapa, çok sayıda maddî - manevî takdirnameler almıştır.

Eserleri :

1 — Tarih-i Asrı Hazır (Birinci cilt olup, Abdurrahman Şeref Beyin takrirleridir,

2 — Tarih-i Asrı Hazır (İkinci cilt olup, Bolu Gazetesinde yayınlanmıştır)

3 — Bolu Salnamesi (Bolu Tarihi olup, 1916 yılına aittir.)

4 — Bolu Salnamesi (Bolu tarihi

olup, 1922 yılına aittir).

5 — Bolu Tarihi (Millî Gaye'de yayınlanmıştır).

6 — Sultani'de Tarih Dersleri,

7 — Milliyetin Felsefesi,

Ayrıca pek çok sayıda makaleler yazmış, konferanslar vermiş ve cemiyetlerde çalışmıştır. Bunlar devrin özelliğini anlatması bakımından önemli faaliyetlerdir.

Kıymetli öğretmenin yetiştirdiği sayısız şahsiyetler onun en büyük eserleri olup, daima hürmet ve minnet duyguları toplamaktadır.

BOLU KENT MÜZESİ

Baykan Dersanesi

YAZ AYLARINDA BÜTÜNLEME-
YE KALAN ve BİR YUKARI
SINIFA HAZIRLANMAK İSTEYEN
ÖĞRENCİLERİN YARDIMINA
KOŞMAYA HAZIRDIR.

ADRES : 27 MAYIS CAD. NO. 72 - BOLU

Baykan Maarif Vazarı

HER ÇEŞİT KİTAP - KIRTASIYE
SPOR MALZEMESİ - MODELLER
TOPTAN ve PERAKENDE SATIŞ.
MÜESSESEMİZ BÜTÜN BÜRO
LEVAZIMATINIZI EN GARANTİLİ
OLARAK TESLİME HAZIRDIR.

ADRES : 27 MAYIS CAD. NO. 72 - BOLU

ÇINAR KUNDURALARI

Orhan Çınar

Büyük Cami Yemenciler Sokak
No. 22, Telefon : 32 - Bolu

ISMARLAMA HAZIR

B E R B

ZEVKLE GIYİLEN
EMSALİNDEN ÜSTÜN
KUNDURALARDIR.

Şerafettin Mızrak

27 MAYIS CAD. NO. 53, TEL : 527 - BOLU

Her türlü Kırtasiye VE Kitap
İhtiyacınıza
Firatlardan
Kolaylıkla temin
Edebilirsiniz

Tel 114520

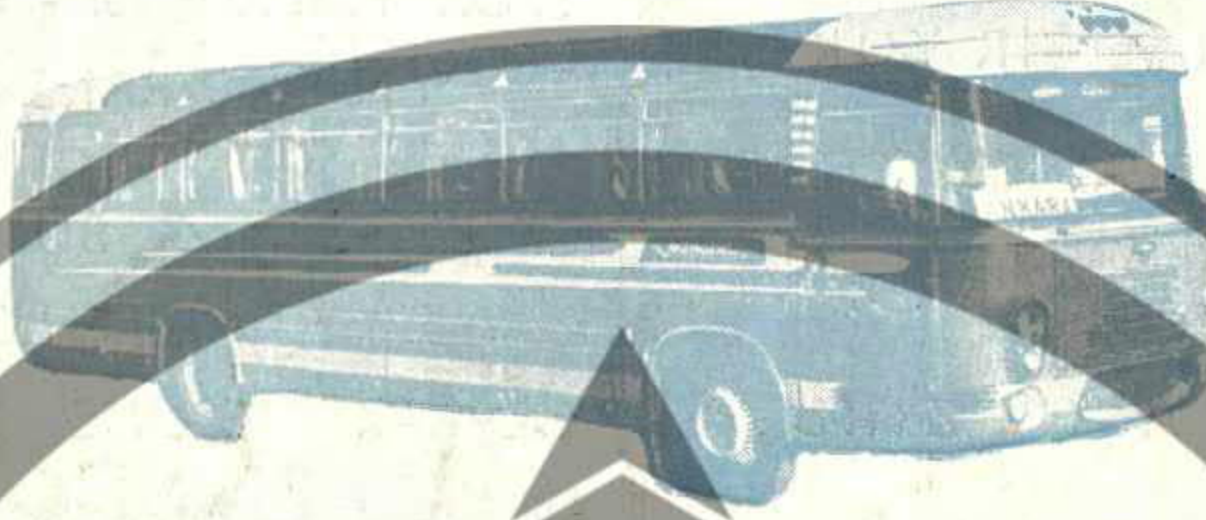
ULUS İŞHANI N° 5 / D.
FIRATLI KIRTASIYE VE KİTAPÇİ

www.bolukentmuzesi.com

BOLU KENT MÜZESİ

MENGENLİ

OTOBÜSLERİ

SESSİZ

SÜRATLİ

EMNİYETLİ

NUMARALI YERİNİZİ AYIRTMAK İÇİN
BİR TELEFON KÂFİDİR.

TERMİNALLERİMİZ

Bolu	: Belediye Meydanı	Telefon	: 199
Ankara	: Otel Balın Karşısı Yenişehir	»	: 12 01 56
İstanbul	: Taksim Divan Oteli karşısı	»	: 47 70 26
	Kadıköy : Rıhtım Caddesi 58	»	: 36 96 25
	Aksaray : Lâleli Aksaray Cad. 8 - 2 A	»	: 22 11 79

www.bolukentmuzesi.com